

Скібіна Олена Володимирівна,
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
професійної освіти, ресторанного і туристичного бізнесу
Луганського Національного університету ім. Тараса Шевченка*

ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасні підходи до розв'язання освітніх проблем висувають нові вимоги до професійної підготовки фахівців професійного навчання. Процес професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання має бути орієнтований на реалізацію потреб суспільства у компетентних, високоосвічених фахівцях, здатних проектувати та технологічно реалізовувати форми взаємодії, організації відносин між суб'єктами освітнього процесу.

У зв'язку з цим постає питання з'ясування проблеми формування технологічної компетентності майбутнього педагога професійного навчання у відповідності до основних ідей сучасної парадигми освіти. Технологічна компетентність сьогодні виступає як найважливіша частина підготовки конкурентоспроможного педагога. Процес її формування складний та багатогранний, кожен його елемент вимагає окремої уваги. Технологічна компетентність є важливою складовою професійної компетентності майбутнього педагога професійного навчання. Професійна компетентність є складно організованою системою в зміст якої входять особистісний, професійний та технологічний компоненти, критерії їх сформованості, функції, що забезпечують її реалізацію, а також компетенції [1].

Вивченням проблеми формування технологічної компетентності фахівця займалися такі науковці, як: П. Атутов, В. Зуєв, Г. Онушкін, А. Урсул, Г. Хаматгалєєва та ін. Формування технологічної компетентності відображено у роботах О. Нікіфорової, яка представляє комплекс умов для формування технологічної компетентності педагога. Автор розглядає технологічну компетентність, як частину структури особистісно-професійного типу, яка представлена сукупністю інтелектуальних, проєктувальних та творчих здібностей. А. Урсул визначає, що технологічна компетентність є сукупністю якостей, на які впливають мотиваційний, соціальний, етологічний та етичний фактори.

Однак, серед науковців не сформувалося єдиного погляду на зміст технологічної компетентності майбутнього педагога професійного навчання. Тому для виявлення значення технологічної компетентності у світлі ідей сучасної парадигми освіти, необхідно з'ясувати її сутність. Дослідження показало, що потреба у технологічній складовій професійної підготовки педагогів професійного навчання є невід'ємною умовою розвитку професійно-педагогічної освіти. У зв'язку з цим процес підготовки повинен включати методи наукового пошуку, проблемності, творчих форм навчально-

професійної, навчально-пізнавальної діяльності, розробку професійно-творчих проєктів.

Технологічна компетентність є важливим компонентом у професійній підготовці педагогів, що включає не тільки систему знань, умінь, норм і цінностей, але і можливість технологічних засобів для професійно-особистісного розвитку майбутніх педагогів професійного навчання. Технологічна компетентність забезпечує виконання педагогічних функцій, організацію взаємодії суб'єктів освітнього процесу, управління навчальним процесом, створення професійно-творчого простору, проєктування та реалізацію навчально-професійної діяльності, етапність професійно-пізнавальної діяльності, отримання гарантованого результату підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

Технологічна компетентність представляється як сукупність професійних та особистісних характеристик педагогів професійного навчання. Ідеї компетентнісного підходу дають можливість інтеграції якостей особистості педагога професійного навчання, які відображаються в управлінській, проєктній, соціальній, педагогічній компетенції [3].

Педагогічна компетенція включає педагогічну свідомість, суму педагогічних знань, що дозволяють цілеспрямовано здійснювати цілепокладання, планування, виконання, контроль, аналіз, корекцію та прогнозування професійно-педагогічної діяльності.

Показниками соціальної компетенції є розвиток відносин з іншими людьми, усвідомлення себе як людини у світі, групі; готовність дотримуватися правил життя; відповідальність, цілеспрямованість, впевненість у собі; готовність до діалогу, співробітництва у виконанні соціальних функцій; повага до прав та обов'язків людей, вільна орієнтація в інформаційно-пізнавальному просторі.

Показниками проєктної компетенції виступає активність особистості, у якій є потреба до проєктної діяльності, що розвивається у процесі всього життєвого шляху; створення педагогічних проєктів та організація власної діяльності для розробки педагогічних об'єктів і систем; наявність здібностей до професійно-творчого розвитку.

Показниками управлінської компетенції виступають знання, уміння, норми, цінності, що дозволяють досліджувати, проєктувати, здійснювати організацію, коректність, контрольованість професійно-педагогічних, соціально-економічних, організаційно-управлінських та інших процесів з метою створення умов для їх ефективного здійснення та забезпечення якості педагогічного процесу.

Таким чином, технологічна компетентність педагога професійного навчання розуміється як інтегративна якість професійної підготовки, яка структурується взаємозв'язком педагогічних, управлінських, проєктних, соціальних компетенцій та є детермінантою ефективної професійно-педагогічної діяльності. Функціональне уявлення технологічної компетентності педагогів професійного навчання пов'язують із видами професійно-педагогічної діяльності.

Дослідження показало, що функції технологічної компетентності проявляються у взаємодії суб'єктів професійної діяльності, у різних формах організації навчального процесу. Технологічна компетентність безпосередньо забезпечує особистісно-професійний розвиток студентів: оволодіння управлінськими, педагогічними, проєктними, соціальними знаннями, вміннями, нормами та цінностями, а також способами здійснення управлінсько-педагогічної, проєктно-технологічної діяльності, формування соціальної взаємодії.

Проблема формування технологічної компетентності буде ефективно вирішена, якщо в навчальному процесі буде реалізовано такі види професійно-педагогічної діяльності:

- навчально-професійної (моделювання навчально-виховної діяльності; аналіз, проєтування та організація професійно-педагогічних ситуацій; діагностування та прогнозування розвитку професійно-значимих якостей особистості педагога професійного навчання);

- науково-дослідницької (організація навчально-дослідницької роботи; формування креативних здібностей; використання інновацій у професійно-педагогічній діяльності);

- освітньо-проєктувальної (проєктування навчально-професійних цілей та завдань, змісту навчального матеріалу, методики професійного навчання та дидактичних засобів, проєктування форм, методів та засобів контролю результатів професійно-педагогічної діяльності);

- організаційно-технологічної (організація навчально-виробничого процесу, організація навчально-технологічного середовища у професійно-освітньому процесі) [2].

Отже, взаємозв'язок педагогічної, соціальної, проєктної, управлінської компетенцій забезпечує інтеграцію відповідних видів підготовки до єдиного професійно-освітнього простору, в якому актуалізується технологічна спрямованість професійно-педагогічної діяльності. Реалізація цієї ідеї дозволяє перевести знанієвий та діяльнісний компоненти в проєкту та педагогічну компетенції. Проєктування складових технологічної компетентності педагога професійного навчання та зміна зв'язків цих компонентів уможливають підвищення ефективності професійно-педагогічної освіти.

Таким чином, формування технологічної компетентності через взаємозв'язок навчальних та наукових процесів виступає одним із інноваційних підходів в організації освітніх процесів. В зв'язку з цим технологічну компетентність можливо уявити, як інтегративне перетворення на основі міждисциплінарного підходу, що носить інноваційний характер.

Список використаної літератури

1. Бех І. Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. *Вища освіта України*. 2009. №3 (додаток 1). Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». С. 21-24.

2. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 2. С. 51–61.

3. Каньковський І. Є. Структура та зміст компетенцій інженера-педагога. Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. праць. Х. : УПА, 2013. Вип. 40/41. С. 59–68.